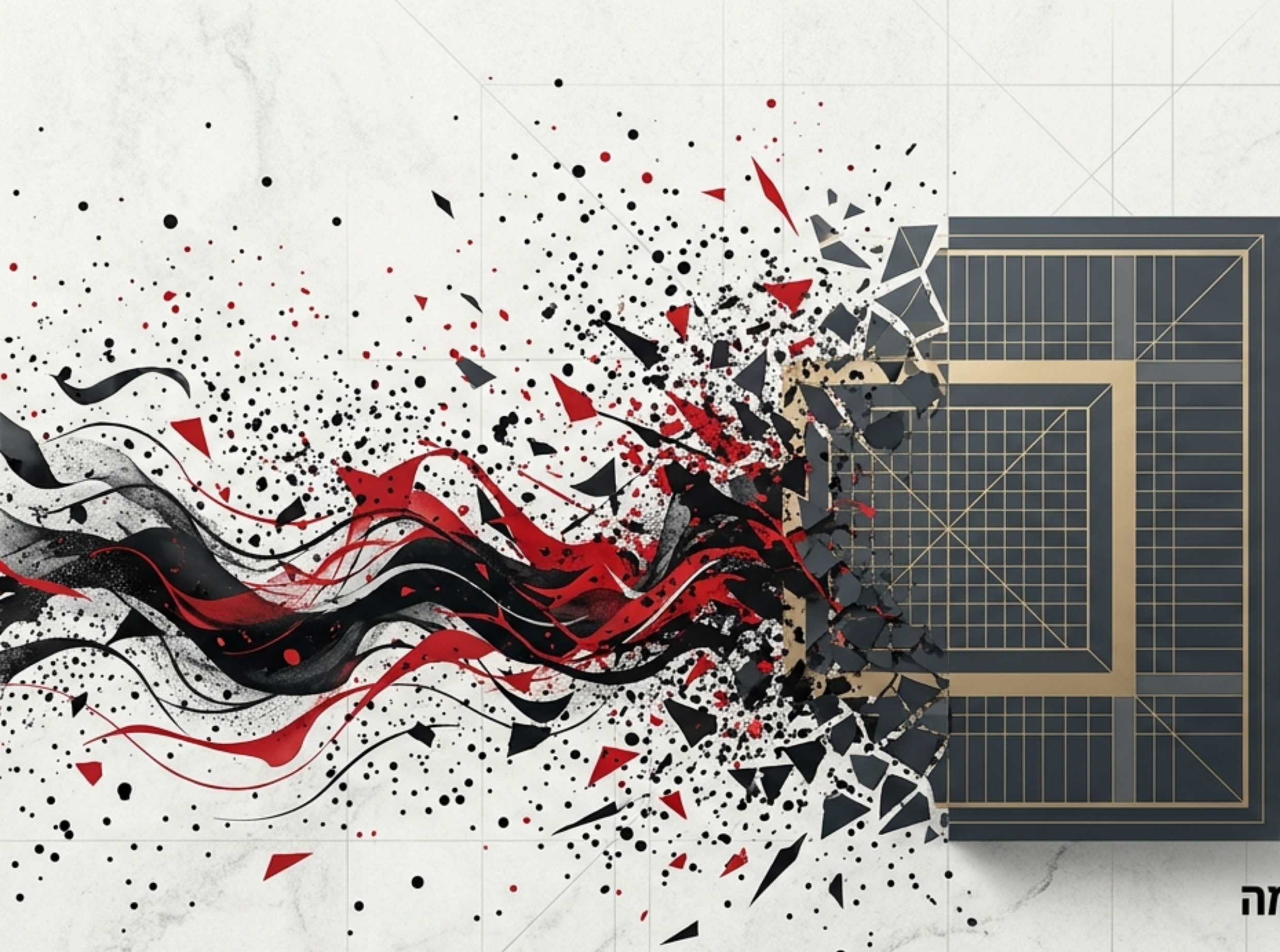

העוגן והסערה

קביעות, ניידות והאדריכלות המוסרית של האדם בעת מלחמה

מבוסס על הגותו של אודי הרשלר

חציית הסף: מ'בית' ל'אין-מקום'

כאשר התורה פותחת במילים 'כי תצא למלחמה', היא אינה מתארת רק שינוי מיקום פיזי, אלא מעבר לתודעה מוסרית אחרת. האדם היוצא מאזור הקביעות הטבעי שלו אל שדה הקרב מאבד את הקרקע המוסרית המוצקה שתחת רגליו, ונכנס למרחב כאוטי שבו ההישרדות והיצרים שולטים.

שטח אפס

מטריצת המצב האנושי

קביעות

◆ **מיקום:** ארץ ישראל, בית, שייכות.

◆ **פסיכולוגיה:** ודאות קיומית, יצירה והמשכיות.

◆ **משפחה ומיניות:** "ביתו זו אשתו" – מערכת מערכת מתועלת למחויבות וחיים.

◆ **קיבולת מוסרית:** אידיאלית. מסוגלות מלאה לשמירת מצוות.

ניידות

◆ **מיקום:** המחנה, בדרך, ארעיים.

◆ **פסיכולוגיה:** תלישות, הישרדות, 'נע ונד'.

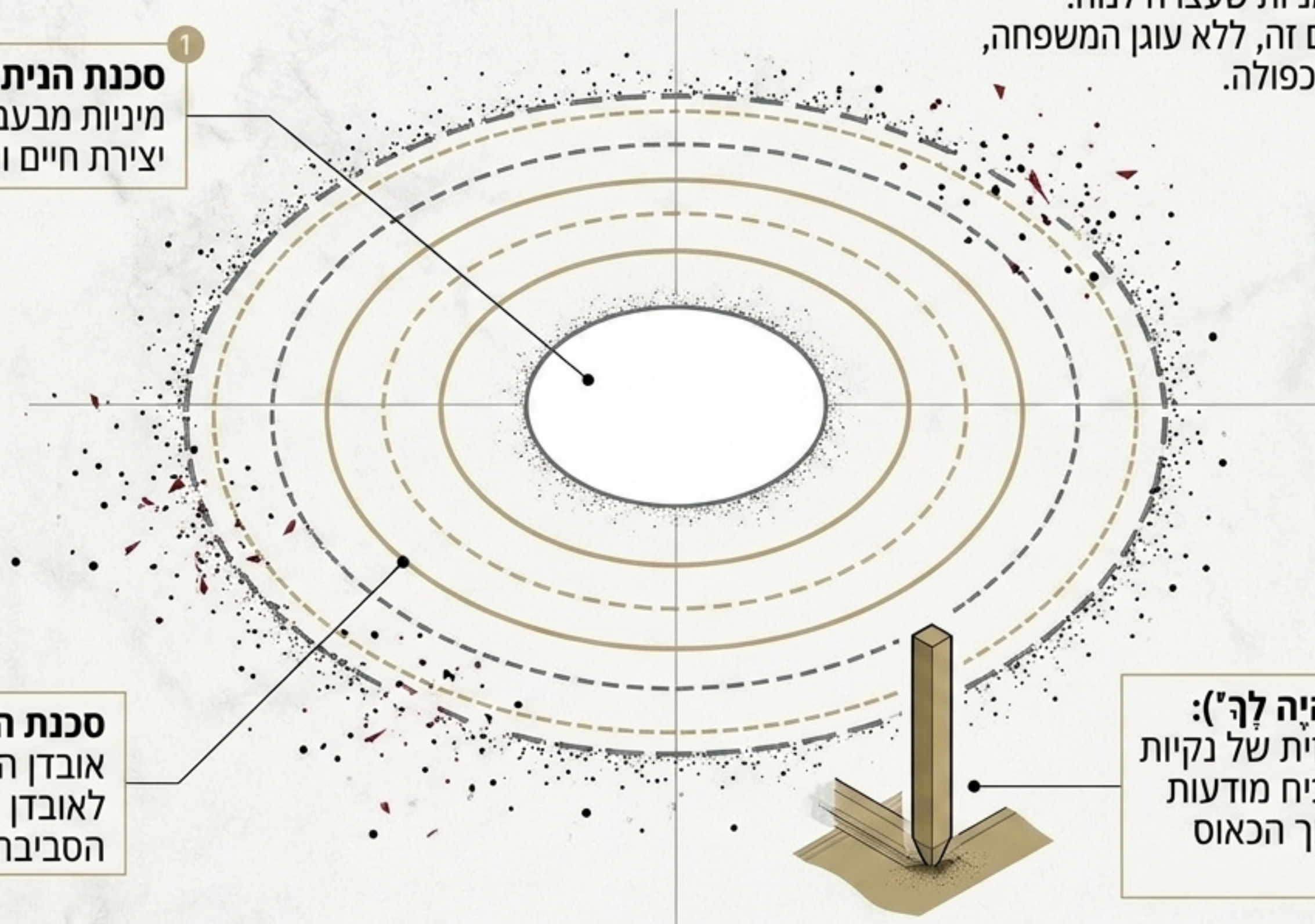
◆ **משפחה ומיניות:** בדידות, 'מקרה לילה' – ייצרים ללא הקשר.

◆ **קיבולת מוסרית:** פגיעה. "דיברה תורה כנגד יצר הרע".

האנטומיה של ה'מחנה'

המחנה אינו יישוב; הוא זמניות שעצרה לנוח. במרחב זכרי וחסר שורשים זה, ללא עוגן המשפחה, מתפרצת פגיעות מוסרית כפולה.

1 **סכנת הניתוק** ('מקרה לילה'): מיניות מבעבעת נטולת הקשר של יצירת חיים ומחויבות.

2 **סכנת ההזנחה:** אובדן השייכות מוביל לאובדן הנקיות והסדר הסביבתי.

3 **העוגן הזמני ('ויתד תהיה לך'):** התורה כופה פעולה פיזית של נקיות מחוץ למחנה, כדי להנכיח מודעות של קדושה וגבולות בתוך הכאוס הנייד.

מעבדת האבחון של התורה (פרשת כי תצא)

הבונה והנוטע

האיום: קטיעת תהליך ההתבססות של משפחה חדשה.

המענה: 'נְקִי יְהִי לְבֵיתוֹ' – ביסוס הקביעות (נישואין, בית) גובר על החובה להצטרף למסע המלחמה.

קדושת המחנה

האיום: ניתוק ממסגרת הבית והמשפחה מוביל לאובדן צלם אנוש אסתטי ורוחני.

המענה: דרישה קפדנית לטהרה ונקיות (יתד על אוזנך), הכלאת קדושה בתוך הארעיות.

אשת יפת תואר

האיום: אובדן העוגן המוסרי בשטח ההפקר של האויב.

המענה: 'כנגד יצר הרע' – ויתור הלכתי זמני, מתוך הבנה שהאדם הנייד נמצא בנחיתות מוסרית ואינו מסוגל להתגבר.

משוואת הפגיעות: המטרה של עמלק

מקרה
(חשיפה לרוע המוחלט)

עיף ויגע
(תשישות רוחנית)

בדור
(היעדר מקום)

עמלק

"אֲשֶׁר קָרָה בְּדָרָה". עמלק אינו תוקף חזית מבוססת. הוא מזהה את נקודת התורפה הקיומית: עם הנמצא בתנועה, מנותק מקרקע, חסר שורשים. המילה 'קָרָה' מרמזת גם למקריות מנותקת (בדומה לטומאת 'קרי'), ההפך המוחלט מברית ומחויבות לחיים.

תנאי הסף לניצחון

לפי הרמב"ם, המלחמה בעמלק אינה מתנהלת מתוך ניידות,
אלא אך ורק מתוך הנייחות האולטימטיבית:

מינוי מלך
(מיסוד פוליטי קבוע)

**וְהָיָה בְּהֵנִיחַ...
מְכַל-אִיבֶיךָ מִסָּבִיב**
(יציבות אזורית)

**בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה
-אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ**
(קרקע וריבונות)

תשובת המשקל לרוע של עמלק
יכולה להגיע רק מתוך מערכת חיים
שלמה, נטועה וקבועה.

העוגן הקוסמי: "מקום הארון אינו מן המידה"

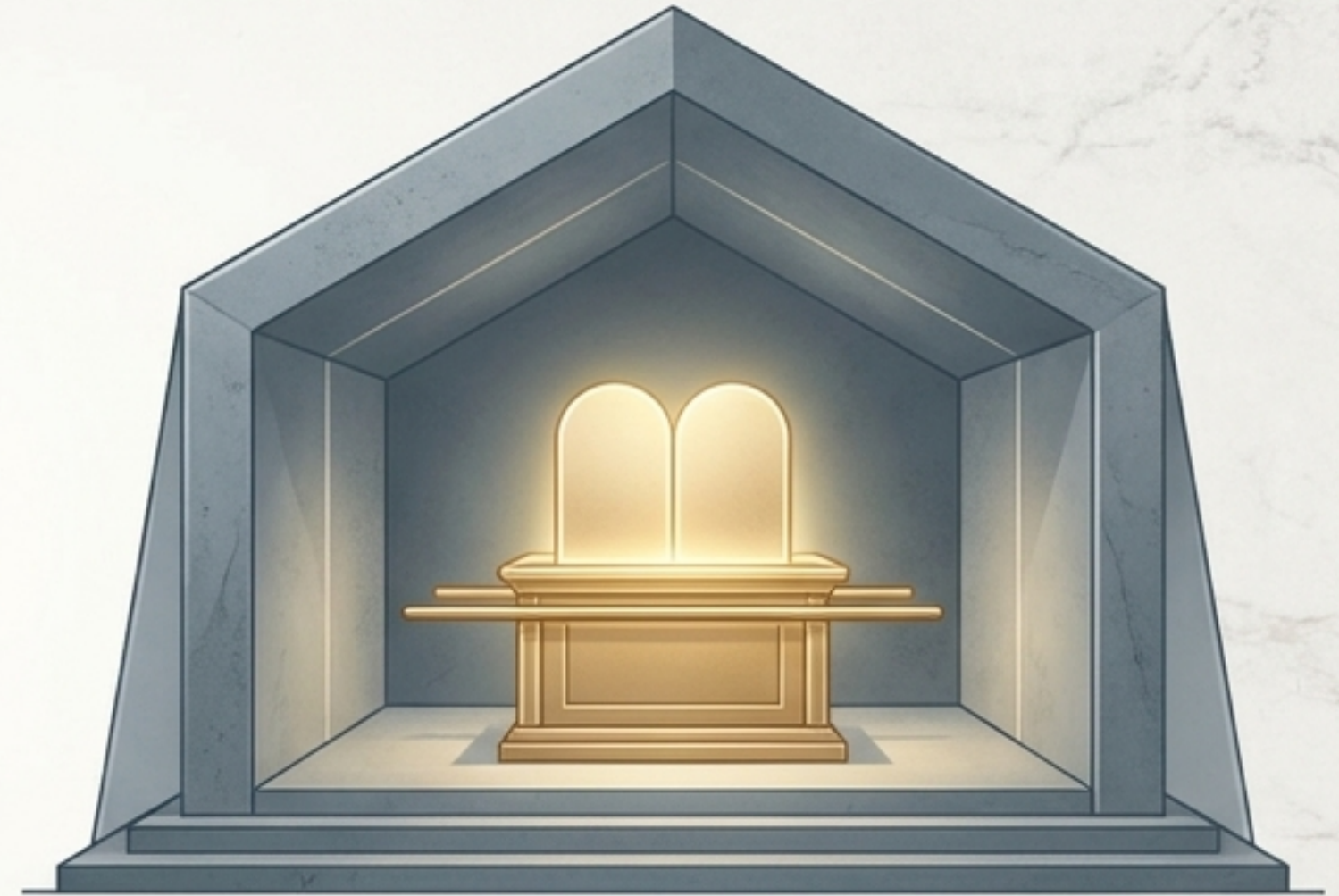
המקדש הוא ארכיטיפ הקביעות של העם.
בלב קודש הקודשים שוכן ארון הברית – נקודה שהיא
"מטא-מקום". תכליתו להיות העוגן המחזיק את
האומה גם בעת נדודיה.

"וְיִהְיֶה בְּנֶסֶע הָאָרֶן... – תפילת משה נועדה
להבטיח שגם כאשר הארון נאלץ לנוע כדי להגן על
העם, קביעותו הפנימית והנצחית לא תתערער.
הוא נושא את נושאו."

דיאגרמת שני הארונות (מדרש ירושלמי)

הארון הנייד (שברי לוחות). יוצא למלחמה.
מכיל את העדות לשבר ולנפילה המוסרית (חטא העגל). מתרה
בלוחמים: הניידות והמלחמה טומנים בחובם סכנת התרסקות
מוסרית. שום מלחמה אינה משאירה את המשתתפים בה שלמים.

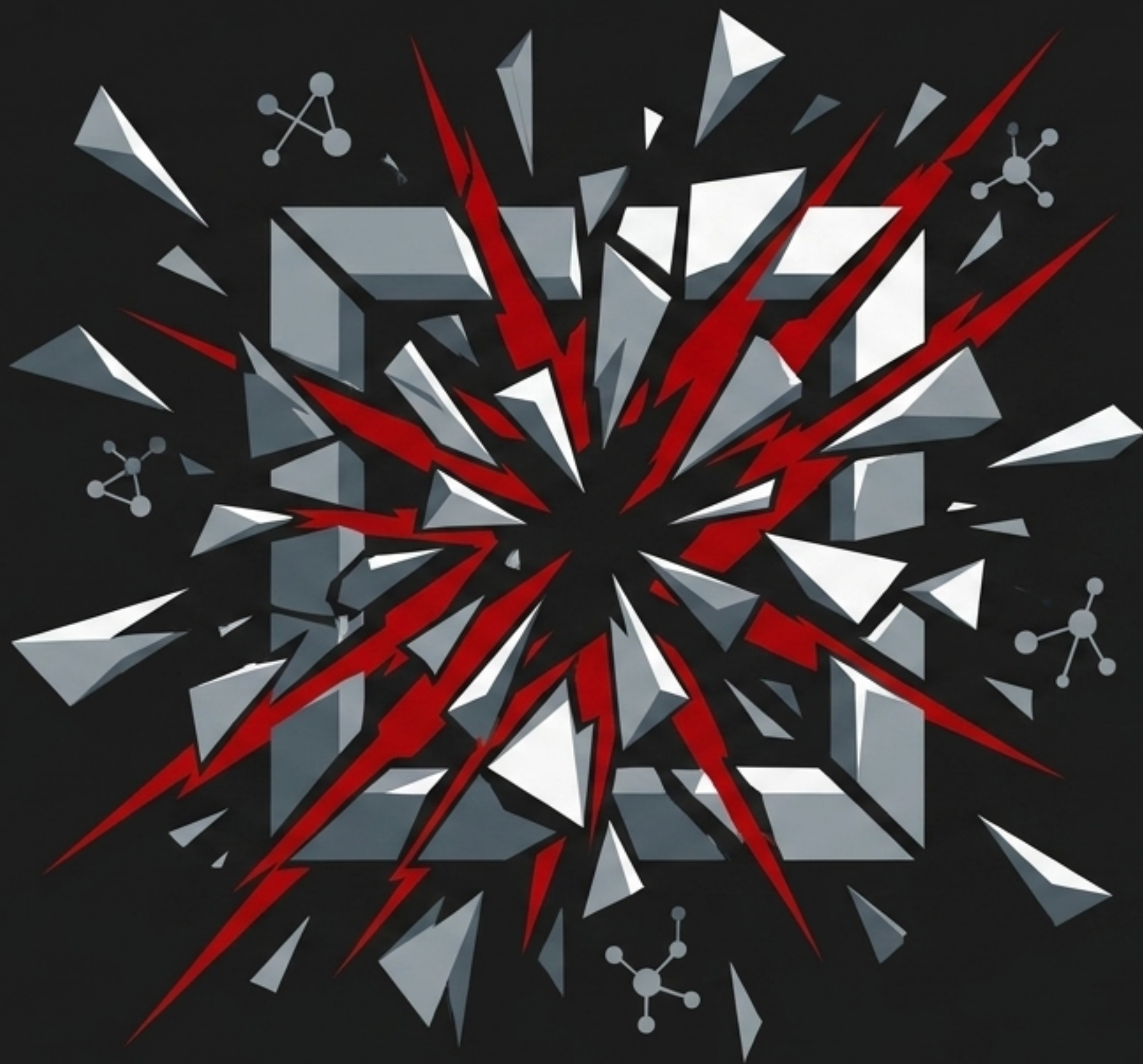
הארון הנייח (לוחות שלמים).
נשאר באוהל מועד עם משה. מייצג את התורה השלמה,
האידיאלית, שאינה מושפעת מפגעי הזמן והתנועה.
האמת המוחלטת.

שבר הקביעות: השביעי באוקטובר

המלחמה הנוכחית איננה רק אירוע צבאי; היא קריסה של תחושת הקביעות השאננה. ברגע אחד, הפכה הארץ שאמורה להיות העוגן הבטוח, לזירת כאוס וחורבן.

■ **גלות ונדודים מבית:** מאות אלפי מפונים הפכו ל'נע ונד', נקרעו ממרחב הקביעות שלהם (הבית, הקהילה).

■ **המלחמה כהכרח של יציאה:** רבבות חיילים נאלצו לעזוב את משפחותיהם ולהיכנס אל שטח ההפקר, המקום שבו האדם חשוף לסערת הקרב והאכזריות.

המטרה האמיתית: מסע אל עבר השקט

הסכנה העמוקה ביותר במלחמה היא להסתאב בתזזיתיות ולהתמכר לניידות. המלחמה לעולם אינה יעד או מטרה בפני עצמה.

הכרח של יציאה ומלחמה

השבת הקביעות
והביטחון

אנו נלחמים כדי להפסיק להילחם.
התנועה המלחמתית היא מבחן טרגי ומזכך
שנועד למטרה אחת בלבד: לאמת מחדש
את זכותנו, ולהשיב את העוגן, הביטחון
והקביעות לעם היושב בציון.

תשובה: השיבה אל העוגן הקוסמי

חטא במהותו הוא תלישות. קללתו של קין הרוצח הייתה
"**נָעַ וְנָד תִּהְיֶה בָאָרֶץ**". יום הכיפורים ועבודת המקדש
המקדש הם האנטי-תזה לכך.

תשובה אמיתית, ברמה הלאומית
והפרטית, היא הפסקת הנדודים. זוהי
החזרה פנימה, התייצבות מחדש סביב
הקביעות הפנימית – עד שנשוב לשכון
בטח, איש תחת גפנו ותחת תאנתו.